

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20017
2500 EA DEN HAAG

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
1098380

Uw brief van
13 oktober 2016

Datum 1 december 2016

Betreft Nadere vragen inzake de financiële positie van geneeskundestudenten
als coassistent

In antwoord op uw brief van 13 oktober 2016, deel ik u mee dat de nadere schriftelijke vragen van de leden van de fracties D66 en GroenLinks over de financiële positie van geneeskundestudenten als coassistent (met kenmerk 15814.09u), worden beantwoord zoals aangegeven in de bijlage van deze brief.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

dr. Jet Bussemaker

Vraag 1.

De leden van de D66-fractie merken op dat de tien kenmerken van een stage die ontleend kunnen worden aan het Aanhangsel van de Handelingen 2013-2014, alle van toepassing zijn op het coschap. De leden van de GroenLinks-fractie citeren uit uw brief: "In het overleg met de NFU is nog eens benadrukt dat het coschap een belangrijk onderdeel van het praktisch klinisch onderwijs in het onderwijs-curriculum tot basisarts vormt. Een coschap is erop gericht om competenties te ontwikkelen die voor de student essentieel zijn om het beroep van arts in de toekomst zelfstandig en veilig te kunnen uitoefenen. Een coschap wordt vanwege deze kenmerken niet aangemerkt als stage. Er is geen sprake van substantiële productieve arbeid op basis waarvan coassistenten gecompenseerd kunnen worden. Arbeidsproductiviteit is ook geen doel van het coschap."

De leden vragen zich af waarin het coschap zich nu precies onderscheidt van een stage en hoe de genoemde eigenschappen van een stage zich verhouden tot de passage uit de brief van 19 september 2016.¹

Antwoord op vraag 1.

Een stage en een coschap komen in kenmerken voor een deel overeen. Beide zijn leertrajecten waarbij arbeidsproductiviteit geen (primair) doel is en het leren voorop staat. Belangrijk punt van verschil is dat aan een stage een overeenkomst ten grondslag ligt (een van de tien kenmerken van een stage uit het Aanhangsel van de Handelingen 2013-2014), waarbij de zorginstelling ervoor kan kiezen een stagevergoeding te verstrekken. De overheid heeft hierin geen rol. Dit wordt geregeld via de zorgcao's.

Het coschap is een onderwijsvorm en dat moet het vooral ook blijven. Een stagevergoeding is niet op zijn plaats omdat bij coschappen van begin tot eind de competentieontwikkeling centraal staat. Bij het onderwijs in de klinische praktijk, de coschappen, gaat het om het ontwikkelen van klinisch redeneren en klinische vaardigheden. Tijdens de ruim tien verschillende coschappen die noodzakelijk zijn om de eindtermen van de masterfase geneeskunde te halen, bieden de verschillende opleiders de student de ruimte en ondersteuning voor leren en ontwikkelen. Om een veilige leeromgeving te borgen, is een werkgever/werknemer-relatie ook niet wenselijk, zo benadrukken ook de Nederlandse Federatie van Universitair Medische Centra (NFU) en de UMC's zelf.

Vraag 2.

De leden van de D66-fractie geven aan dat er volgens hen inconsistenties lijken in behandeling. Ze hebben de volgende vragen:

- Kunt u het verschil toelichten in behandeling van coassistenten en HBO leerling-verpleegkundigen? De leden van de D66-fractie merken op dat deze leerling-verpleegkundigen reeds tijdens hun opleiding in het ziekenhuis betaald krijgen. Zou u de indruk van ongelijke behandeling kunnen wegnemen?
- Kunt u het verschil in benadering toelichten tussen coassistenten enerzijds en Rijkstrainees anderzijds?

¹ Zie verslag schriftelijk overleg: *Kamerstukken I*, 34035, U.

- Kunt u een breed overzicht van verschillende vergoedingen van stagiaires, trainees en duaal opgeleiden binnen en buiten de gezondheidszorg en bijbehorende takenpakketten meenemen in beantwoording van bovenstaande vragen, dan wel een bredere herbezinning uwerzijds op dit onderwerp in het vooruitzicht stellen?

Onze referentie
1098380

Antwoord op vraag 2.

Leerling-verpleegkundigen lopen elk studiejaar stage. In de eerste twee jaar zijn dit kortere stages van 10 weken, in de laatste twee studiejaar zijn dit langere stages van 20 weken. Doorgaans wordt alleen voor stages langer dan 10 weken een vergoeding gegeven door de betreffende zorginstelling. De manier waarop die vergoeding is ingericht, verschilt per opleiding en wordt geregeld via de zorgcao's. Zeker in de verpleegkunde stages tijdens de laatste twee studiejaar, gaat het er bij leerling-verpleegkundigen om dat zij het reeds geleerde in de praktijk gaan toepassen en zo toewerken naar het eindstadium van competentieontwikkeling en zelfstandig functioneel handelen binnen het verpleegkundig beroepsdomein. Gedurende de opleiding is er bij de verpleegkunde stages in toenemende mate sprake van productieve arbeid.

Bij coschappen ligt dit anders, zoals ik heb toegelicht bij vraag 1 is er bij elk coschap sprake van competentieontwikkeling vanaf het begin. In elke medische discipline en bij elke nieuwe patiënt komt de student onbekende variabelen tegen die hij moet gaan onderzoeken en beoordelen. Hier gaat het om onderwijs in de klinische praktijk. Na de afronding van de opleiding geneeskunde volgen basisartsen vaak nog een vervolgopleiding waarin zij zich verder specialiseren in een bepaald vakgebied. In die vervolgopleiding is het zelfstandig handelen zonder begeleiding en supervisie wel het einddoel (na 4-6 jaar), en in die periode ontvangt de basisarts dan ook een salaris.

Kortom, er is een belangrijk verschil in de opleidingsfase waarin leerling-verpleegkundigen en coassistenten zich bevinden en de mate waarin sprake is van substantiële productieve arbeid.

De leerling-verpleegkundigen die tijdens hun opleiding een leer-arbeidsovereenkomst van 32 uur hebben, zijn studenten die de duale variant van hbo verpleegkunde volgen. Hierbij wordt studeren en werken gecombineerd en wordt dus productieve arbeid verricht. Daarvoor worden de duale verpleegkunde studenten vergoed. Zoals hiervoor aangegeven, verschilt de manier waarop die vergoeding is ingericht per opleiding en wordt dit geregeld via de zorg cao's.

Rijkstrainees zijn master afgestudeerden, werkzaam op verschillende plekken bij de Rijksoverheid om zo brede ervaring op te doen. Het Rijkstraineeship is geen onderdeel van de masteropleiding, het gaat dus niet om onderwijs zoals dat het geval is bij coschappen. Het betreft ook geen stage aangezien het traineeship wel degelijk gericht is op werken en de Rijkstrainees productieve werkzaamheden verricht en volwaardige functies bekleedt op alle werkplekken waar de trainee terecht komt.

Mijn inziens is het verschil tussen stages, traineeships en coschappen met bovenstaande antwoorden toegelicht, waarbij ook de door u aangehaalde tien kenmerken van een stage zijn betrokken en de specifieke aspecten van een hbo-stage verpleegkunde en een traineeship bij de Rijksoverheid. Gezien bovenstaande en de toelichting die ik in eerdere correspondentie aan de leden

van uw Kamer, aan de Tweede Kamer en aan de geneeskundestudenten zelf heb gegeven, zie ik geen aanleiding voor een brede herbezinning op dit onderwerp.

Onze referentie
1098380

Vraag 3.

- De leden van de GroenLinks fractie citeren uit uw brief: "In het overleg met de NFU is nog eens benadrukt dat het coschap een belangrijk onderdeel van het praktisch klinisch onderwijs in het onderwijs-curriculum tot basisarts vormt. Een coschap is erop gericht om competenties te ontwikkelen die voor de student essentieel zijn om het beroep tot arts in de toekomst zelfstandig en veilig te kunnen uitoefenen. Een coschap wordt vanwege deze kenmerken niet aangemerkt als stage. Er is geen sprake van substantiële productieve arbeid op basis waarvan coassistenten gecompenseerd kunnen worden. Arbeidsproductiviteit is ook geen doel van het coschap." ² Hoe verhoudt deze passage zich tot het in de Aanhangsel Handelingen van de Tweede Kamer vermelde eigenschappen van een stage?

Antwoord op vraag 3.

Voor deze vraag verwijs ik naar mijn antwoord op vraag 1, waarbij ik nader ben ingegaan op het onderscheid tussen coschappen en stage, mede op basis van de door u genoemde eigenschappen van een stage.

Vraag 4.

- De leden van de GroenLinks fractie citeren uit uw brief: "Het ene coschap is intensiever dan het andere, maar kent een gemiddelde studiebelasting van 46 uur per week. Zo nu en dan kan deze duur groter zijn corresponderend met de beroepssituatie." Welk verdienvermogen acht u aanwezig bij studenten die een intensief programma volgen? Acht u het realistisch dat de studenten zelf bijverdienen om zo hun studieschuld te beperken? Indien u dat niet realistisch acht, is het dan niet misleidend als u schrijft: "Deze studenten verschillen van hun studiegenoten aan andere opleidingen alleen in die zin dat hun opleiding een extra studiefase kent van circa twee jaar, de coschaphase"?

Antwoord op vraag 4.

Ik ben het met de leden van de fractie van Groen Links eens dat de groep coschappers gemiddeld gezien doorgaans minder zal bijverdienen in deze studiefase. Zij hebben een hoge studiebelasting en maken inderdaad vaak lange dagen. Maar er zijn meer studenten die geen tijd hebben voor een bijbaan of anderszins de eigen bijdrage niet kunnen opbrengen; bijvoorbeeld omdat ze hun studie relatief moeilijk vinden en een navenant hoge studiebelasting ervaren, of omdat ze hun tijd besteden aan extracurriculaire activiteiten. Voor al deze studenten geldt dat het verdienvermogen op zich geen uitzonderingsgrond is in het stelsel. De leenmogelijkheid bij DUO biedt juist zoveel ruimte (tot maximaal € 1027,83 per maand) om elke student in staat te stellen te studeren; niet alleen die studenten die zelf kunnen bijverdienen.

De basisbeurs is met de invoering van het studievoorschot weliswaar verdwenen, maar zowel de aanvullende beurs als de leenruimte bij DUO is verhoogd. De totale leenruimte binnen de studiefinanciering is daardoor juist gestegen. Voor geneeskundestudenten geldt daarbij dat ze twee jaar langer gebruik kunnen

² Zie verslag schriftelijk overleg: *Kamerstukken I, 34035,U, pagina 4-5*

maken van de studiefinanciering dan reguliere studenten (langere doorloop aanvullende beurs en reisvoorziening én leenfaciliteit).

Onze referentie
1098380

Wat betreft de vragen over het verdienvermogen: ook coschappers verdienen wel bij in deze fase van hun studie. Net als andere studenten kunnen zij bijvoorbeeld (een deel van) de vakantieperiode gebruiken voor een bijbaan. Zo zijn er uitzendbureaus actief die speciaal voor deze groep banen aanbieden.

Tot slot wil ik nog opmerken dat ik afgelopen maand een goed gesprek gehad heb met de vertegenwoordigende organisaties van de geneeskundestudenten. Ik begrijp dat zij zich zorgen maken en heb hen aangeboden om mee te kijken op en mee te denken over de opzet van de studievoorschotmonitor, op het deel dat gaat over (de instroom van) geneeskundestudenten. Mochten er vragen en zorgen zijn die hierin nog niet geadresseerd worden, of waarvan de onderzoeksopzet anders zou moeten zijn, dan kan ik dat aanpassen. Zo zorgen we er samen voor dat we de vinger aan de pols houden.